

Nieuw samengestelde gezinnen in pastorale contacten.

Ter gelegenheid van de catechese en de viering van het doopsel, eerste communie, vormsel, begrafenis komen pastores en catechisten in contact met nieuw samengestelde gezinnen (NSG). Wat informatie en suggesties kunnen ons helpen in deze contacten. Vooreerst is het nuttig om iets te weten van de eigen kenmerken van deze gezinnen¹.

1. NSG zijn 'samengestelde' gezinnen.

De nieuwe koppelrelatie maakt ongetwijfeld de ruggengraat uit van het nieuwe gezin. De kinderen die deel uitmaken van het NSG kunnen geboren zijn in de nieuwe relatie of in een vorige relatie, vandaar de term 'nieuw samengesteld'. Omwille van deze kinderen is de vorige partner op een specifieke wijze 'aanwezig' in het nieuwe gezin, via het co-ouderschap, bezoekrecht, ouderlijke verantwoordelijkheid. De beide ouders maken daaromtrent afspraken, zodat de kinderen afwisselend bij de een en de ander verblijven. Kinderen zijn beurtelings aanwezig of afwezig en leven samen met stiefbroers en stiefzusjes in het NSG. De grootouders, de dooppeter en doopmeter verlangen op hun beurt naar contact met hun kleinkinderen of doopkinderen. Dit maakt dat er veel overlegd en gepuzzeld moet worden om alles min of meer in goede banen te leiden. Het zal ons dan niet verwonderen dat deze kinderen (en hun ouders) het niet eenvoudig hebben om op onze bijeenkomsten stipt of regelmatig aanwezig te zijn. Het is voor hen een hele puzzel om de agenda's op elkaar af te stemmen, zelfs als er een goede verstandhouding is.

2. Het vergt een hele tijd vooraleer NSG deze nieuwe goede verstandhouding vinden.

Vijf tot zeven jaar lijkt een gemiddelde te zijn. Er is immers heel wat werk aan de winkel: verlies- en rouwarbeid om de vorige relatie, de opbouw van de nieuwe koppelrelatie, het opnemen van de rol als stiefouder, het zoeken naar een nieuw gemeenschappelijk levenspatroon voor het nieuwe huisgezin. Een goede koppelrelatie tussen de nieuwe partners blijkt de basis te zijn voor het welbevinden van de kinderen. Omgekeerd vormen de eventuele problemen rond de kinderen de grootste struikelblok bij het mislukken van de nieuwe relatie. NSG komen niet automatisch tot evenwicht, dit vergt helderheid, inzicht en inzet van alle betrokkenen, zowel van de nieuwe partners, als de vader of moeder die geen partner meer is.

Positieve elementen op weg naar een nieuw evenwicht zijn: het verleden verwerken en daaruit iets leren, werken aan een waarachtige koppelrelatie en inhoud geven aan het nieuwe gezinsleven. Het NSG wordt nooit een kopie van het eerste gezin. Een mislukking behoort tot de mogelijkheden. De relaties met de kinderen spelen een grote rol zowel in het lukken als mislukken.

3. De kinderen nemen een centrale plaats in.

Kinderen lijden op hun manier onder de verwijdering tussen hun ouders. Kinderen hebben niet gekozen voor de echtscheiding van hun ouders en evenmin voor de nieuwe partner. Ze kunnen het wel begrijpen dat hun ouders niet meer bij elkaar kunnen blijven, ze kunnen het begrijpen dat hun alleenstaande ouder een nieuwe partner zoekt. Maar is het hen kwalijk te nemen dat ze dromden of dromen van een verzoening? En toch hebben ze te (en kunnen ze)

¹ De gegevens onder punt 1-2-3 zijn afkomstig van een algemene studiedag rond Nieuw Samengestelde Gezinnen, georganiseerd door de Interdiocesane Dienst voor Gezinspastoraal in samenwerking met de diocesane diensten op 22.9.2007. Sprekers waren K. Demasure, T. Grolus, H. Van Crombrugge, A. Vansteenwegen.

leren leven met de nieuwe werkelijkheid. Dit vraagt de nodige tijd en tact en respect voor hun gevoelens. Kinderen in NSG kunnen betere schoolprestaties neerzetten, maar vertonen soms wat meer angstgevoelens.

De kinderen zijn van nature loyaal aan hun beide ouders, en verlangen in deze dubbele loyaliteit gerespecteerd te worden. Hen dwingen om een keuze te maken voor één van beide ouders kwetst deze kinderen tot in hun identiteit.

Daarom mag of kan niemand in de plaats komen van de vader of de moeder: niet de nieuwe partner en evenmin een grootouder of een opvoeder. De nieuwe partner zal ongetwijfeld een opvoedersrol op zich nemen, maar zonder de rol van de biologische ouder over te nemen. Hij of zij is in vaktermen een 'intieme out-sider', dit wil zeggen iemand die een belangrijke rol vervult naar de kinderen toe, maar met afstand en respect voor de relatie van de kinderen met hun vader of moeder.

4. Welke concrete suggesties voor de pastores?

De eerste suggestie is respect voor de zoekende situatie waarin volwassenen en kinderen zich bevinden, ook voor de gevoelens en de loyaliteit van de kinderen naar hun ouders toe. Toespelingen die getuigen van meewarigheid kunnen niet. De kinderen dwingen tot een keuze tussen de ouders evenmin. Eerder zal de pastor openstaan indien de ouder of de kinderen hem of haar iets willen toevertrouwen, en evenzeer de privacy van deze gezinnen of mensen in acht nemen. Respect biedt alvast veiligheid aan mensen.

De catechisten en pastores proberen in de mate van het mogelijke om rekening te houden met de diverse gezinssituaties. Een concreet voorbeeld is wat de ouders of de kinderen aangeven voor de voorbehouden plaatsen bij bijzondere vieringen. Beide ouders hebben soms verschillende verwachtingen waardoor het niet mogelijk is om iedereen 'tevrede' te stellen. Voor kinderen is het pijnlijk wanneer één van de ouders er niet is. De catechisten hebben daar aandacht voor in de voorbereiding van en tijdens de viering.

Het vraagt van de catechisten een extra-inspanning om aan beide ouders de nodige informatie te bezorgen. In sommige echtscheidingen verloopt de communicatie tussen ex-partners erg moeilijk. Voor de kinderen is het dan deugdzaam om te ondervinden dat zowel vader als moeder op de hoogte zijn van de geplande activiteiten (bijvoorbeeld catechesemomenten).

Krachtens hun doopsel behoren de leden van NSG tot de kerkgemeenschap, al bevinden ze zich in een objectief complexe situatie. Ze hebben het allicht zelf niet gemakkelijk om een goede invulling te geven aan hun kerkelijke betrokkenheid. Ook de pastor kan zich ongemakkelijk voelen. De pastor hoedt zich evenwel om zijn ongemak af te reageren op de kinderen of de ouders, of door alle problemen weg te wuiven.

Tenslotte klonk op deze studiedag dat voor deze gezinnen geen ideale blauwdruk bestaat. Het geleefde leven verloopt niet altijd volgens het boekje. Goede tips kunnen niet alles oplossen. Voor catechisten of pastores kan het nuttig zijn om hun ervaringen uit te wisselen, om van elkaar te leren en zo te groeien in goede pastorale houdingen.

(Interdiocesane Dienst voor Gezinspastoraal).